

# Kirish asosiy tushunchalar va atamalar

## Архитектуры информационных систем

### LUG'ATGA ASOSAN:

**Axborot tizimlari** – Hujjatlar va ma'lumotlarni amaliy jihatdan EXMlar yordamida tahrirlash va kategoriyalash (hujjatlar massivini) hosil qilingan tizimi tushuniladi. Axborot tizimlari ma'lumotlarni ma'lumotlarni saqlash, ishlov berish, qidirish, tarqatish, taqsimlash, uzatish va ma'lumotlarni ko'rsatishga qaratilgan.

**Axborot tizimlarining arxetekturasi-** Axborot tizimining konsepsiyasi, modelini belgilash, struktura, bajaruvchi funksiyalarini belgilashda komponentlarni o'z-aro bog'lanishini belgilaydigan strukturalar tushuniladi

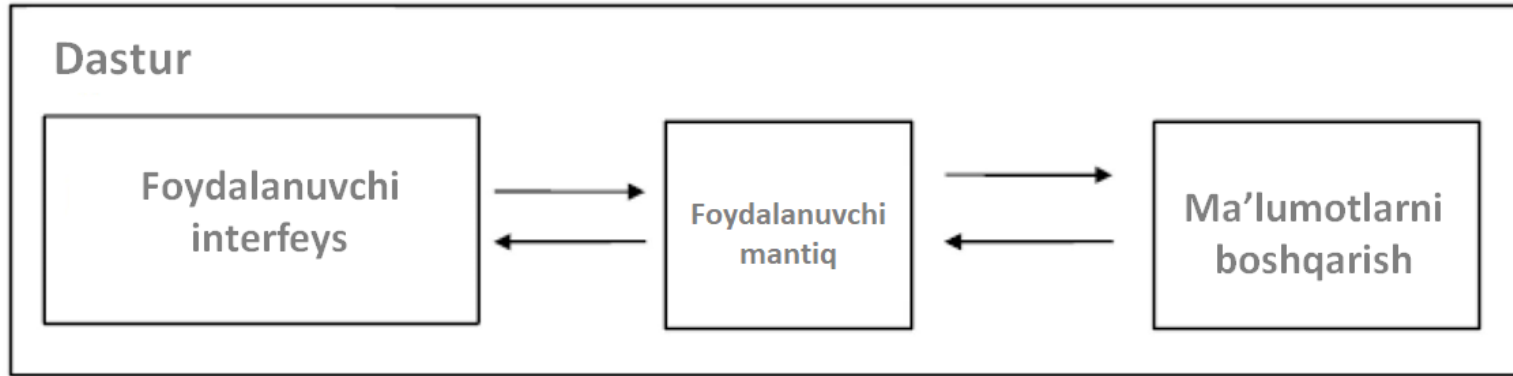
## REDUKSIYA:

**Axborot tizimi**– ma'lumotlar bilan amaliy faoliyat olib boradigan dastur.

**Axborot tizimlari arxetekturasi**- dasturning ma'lumotlar bilan ishlash holatida qanday elementlar(qizimlar va bog'lanishlardan) iborat ekanligini bildiradi.

Tashkil etuvchi elementlar bu...**(elementlar, komponentlar)**

Alohida izolatsiya qilingan vazifalar va vazifalar to'plami tushuniladi

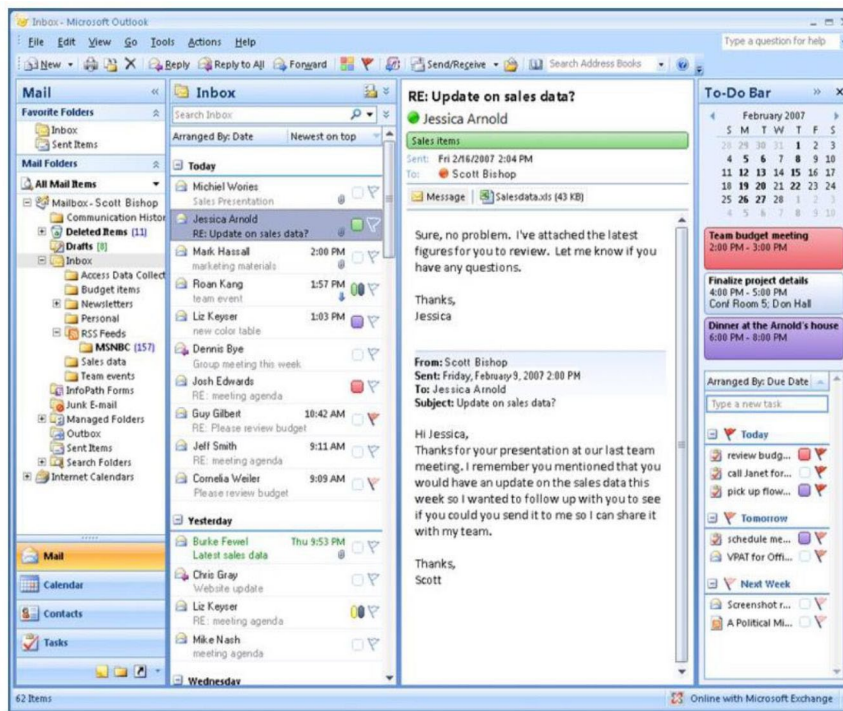


Rasm 1– Axborot tizimlari arxetekturasi

Axborot tizimi turi va komponentlar soniga asosan 3 qatlamdan iborat bo'ladi:

- *Foydalanuvchi interfeys* – barcha foydalanuvchiga aloqador bo'lgan tizim elementi: tugmalar bosilishi, sichqonchaning harakati, rasmlar chizish, natijalarni aks etish qidiruv jarayonlari.
- *Bizne mantiq* – qoidalar, foydalanuvchining harakatlariga asosan reksiya berish yoki ichki yuzaga keladigan holatlar, ma'lumotlarni taqsimlash.
- *Ma'lumotlardan foydalanish imkoniyatini yaratish qatlami* – Ma'lumotlarni: saqlash, tanlash, rivojlantish va o'chirish uchun qo'llaniladigan qatlamlar, amaliy vazifani bajarish uchun qaratilgan

## Misol: *Microsoft Outlook*



**Foydalanuvchi interfeys** - tugmalar, menyu, yozishmalar ro'yxati, kataloglar shajarasi(folders).

**Biznes mantiq** – xatlarni tahlil qilish qoidalari (Rules), elektron pochta xabarlarini qabul qilish va yuborish, yig'ilish xabarnomalari (Meetings), Tadbirlar(Events), jurnalashtirilgan amalar.

**Ma'lumotlarni boshqarish** - xatlarni, kontaktlarni, yig'ilishlar, tadbirlar to'g'risidagi ma'lumotlarni va boshqalarni saqlash.

Rasm 2- Microsoft Outlook interfeysi

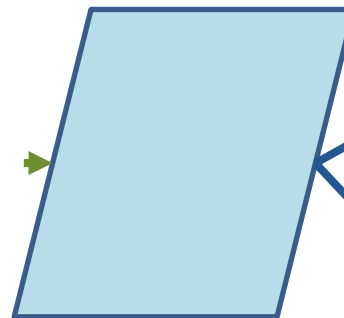
# Klassik Axborot arxetekturasi

## FOYDALANUVCHI (client)



- BITTA BO'G'IN
- 2 BOSQICHLI BOG'LANISH
- 2,5 BOSQICHLI BOG'LANISH
- 3 BOSQICHLI BOG'LANISH

## TAQSIMLOVCHI TIZIMLAR (Separation)



Gorizantal  
Bog'lanish

Vertikal  
Bog'lanish



FAYL SERVER(server)

## Fayl-Server arxetekturasi

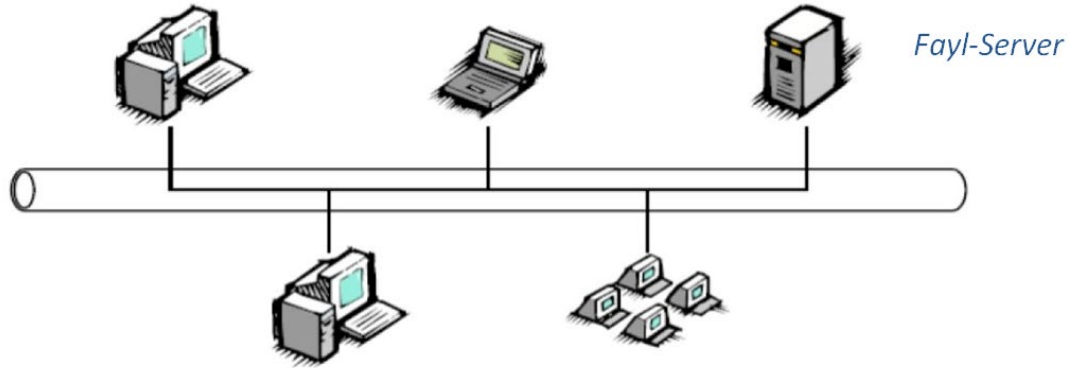


Рисунок 7 – Fayl-server arxetekturasi

Barcha umumiy fayllar maxsus kompyuterda - *fayl serverida* saqlanadi.

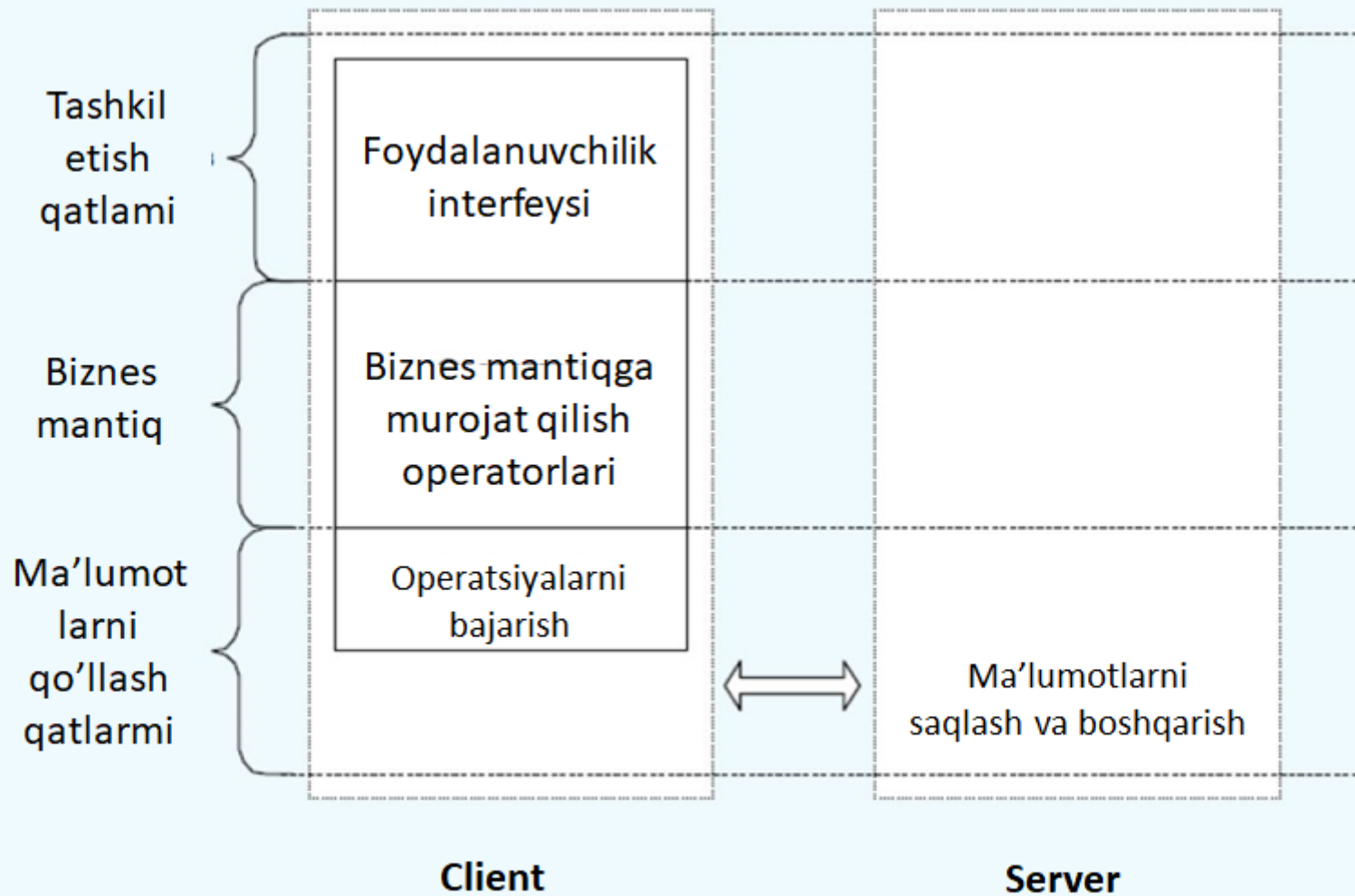
*Fayl server ilovalari* - dasturlar va ma'lumotlarni saqlash uchun tarmoq resursidan foydalanadigan ilovalar.

*Server funksiyalari*: saqlash

ma'lumotlar va dastur kodi.

*Mijoz funksiyalari*: ma'lumotlarni qayta ishlash.

Mijozlar soni o'nlab bilan cheklangan.



***Rasm-6 Fayli server modeli***